

میره کتیا بدليس

پشتى کوشتنا مير شەرەفخانى دىرىۋەنلىقىس
١٦١٧-١٦٠١

■ دەرازىنك :

زېھر ئەقىن چەندى ل بدليسىن ھەرتىشت ھاتنە گھورىن
، مينا دەستەلەتدار ، ېنگى دەستەلەتلىنى ، گھورىنلىن ئابۇورى
نەئارامى وگوهوشىنا جقاكى، ئاسايىشەكى سىست ولازاز وگەلەك
قەرىزىن دى كە دناف رېزىن بەشى ئىكىدا زەقىن ۋەكولىنىتىدا
ھاتبۇون بەحسىرن.

ھەزىيە بىزىن ل ئەھى دەمى شەرەفخان ھاتىيە
کوشتن پەيوهندى دناف بەرا ئۆسەمانى و سەفوياندا گەلەك
خراب بۇون وەھر ئەق چەندە زى ئەگەرەك بۇو ژئەگەرەن
کوشتنا ئەھى، چۈونكە ئۆسەمانى دىرسىيان مىرگەھا بدليس يى
بەيىز ژەھر لايەكى قە بېت لايەنگىرى سەفويان و مەترسى
لچەپەرېن رۆزھەلات پەيدابىن.

پشتى كوشتنا مير شەرەفخانى پىنجى (دىرىۋەنلىقىس) ژ لايىن
ئۆسەمانىيابان قەھاتىيە كوشتن ل سالا ١٦٠١ گەلەك قەرىزىن
خراب لەدەپ خودەقە هەيلان و ب راستى مىرگەھ ژ قۇناغەكى
بەھەف ئىكا دى بېرىيەخىست، بەلكو دشىن بىزىن بارودۇخ ل
كوردستانى ھەميي بەھەف ئاقارەكى نوي چۈو، چۈنكە كوشتنا
میرەكىن سەنگ گران مينا ميرى ناقيىرى نامەيەك قەشارلى
بۇو ژ بۇ ھەممۇ مىرىن كورد وەھر كوردهكى كە خودى
و خودانىن ئاخ و بىريارى ئۆسەمانىيە نابت كەسەك وېرەك
بىت ژ فەلەكى ئىستابوللى دەربەقت، يان بېت گەف لىسەر
ئاسايىشا نەتەھەيىيا دەولەتى.

ھىئىزا د. ماجد محمد يونس) د ھەزما را ١٣ ژ گۇقا را مە باھەتكە ل ژىر ناقۇنىشانى
(میرەكتىيا بهدلisis پشتى كوشتنا مير شەرەفخانى دىرىۋەنلىقىس) بۇ پىت تىيگەھەشتىنا
ئەقى باھەتكى هۇونىن بەریز دكارن بىزقىرن ھەزما را ژىن گۆتى.

گۇقا رuoğlu ھەزما را (١٣) پائىز و زقستانى ٢٠٢١

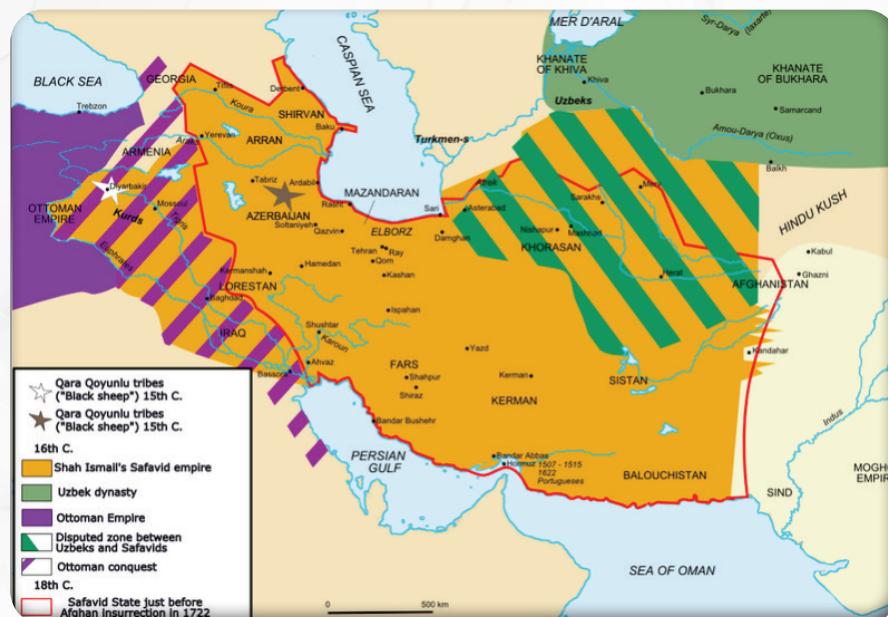

سولتان ئەمەمەد ئىكىن سەركىدە جفالە زادە سىينان پاشا دەستنىشانكر وەك سەركىدە بۇ مىھورى پۇزھەلات، بىمەرەما بىنَا هەووھىيەكا لەشكەرى ياخوازىدا وانى ئەمەمەد پاشا گەھشتە لەشكەرى سىينان پاشاي، ھەروھسا والىي ئەرزەرومەن كوسە سەھەر پاشاۋەزەگەرى ئەتكەن دەھەۋەپەن ئەشكەرى هاتە گىرۈكىن ژبۇو سالا پاشتىر، ژېر قىچەندى سىينان پاشاي زقىستاندا خۇھەل وانى بوراندىل زقىستاندا ناقىرىي ئەمەمەد پاشاي وغەرا دويماھىيى كىرۇدەلەتا ئۆسمانى عەلى ئاغا لەجەنلىي دەستنىشان كىر وەك والىي وانى بىن نۇو، و ددووقرا سىينان پاشاي برياردا سەربازگەھا لەشكەرى خۇھەل ۋەھىيەزت بازىزىرى عادىل جەوازىپاشان ژ بۇ ئەرزەرومەن چونكە شاھ عەبباس وسەھەر ئىزىك بۇون ژ وانى، و ل دەمەن شاھى ئەف چەندە گوھ لېپىسى ھېرشن ئىينا سەر وانى دورپىچىكىر بۇ پىر ژ ھەرېقەكى بى كى بشىت چ پېشىقەچوونەكى بىت، لەورا

نەچار بۇو بىزقىرت بۇو ناف جوگرافيا سەھەرەن، وېقىنى چەندە سىينان پاشاي ھېرشنەك بىر دەزى تەبرىزى ل ٦ تەباخا سالا ١٦٠٤، وشىيا قىلباشان بىرەنگەكى كىرىت بشىكىنت، وۇزلايىن خۇھەت كوسە سەھەر پاشاي برياردا دويفەكتەن سەھەرەن، شەكتى بىت، لى ئەو كەفت د بۇو سەھەر ئەھىزىن ئەھىزىن ئەھىزىن ئەھىزىن، وئەو بخۇھەت كەشتەن.

ل ئەھىزىن شەھەرەن، ھاتىيە كوشتن پەيوهندى دناف بەرا ئۆسمانى وسەھەرەندا گەلەك خراب بۇون، وەر ئەف چەندە ژى ئەگەرەك بۇو ژ ئەگەرەن كوشتن ئەھىزىن

ل ٢٢ كانىندا دووئى ل سالا ١٦٠٣ سولتان مەھەممەدى سىيىن وغەرا دويماھىيى دكتورى ئەھىزىن ئەھەممەدى ئىكىن عەرشى سەھەلەنەتنى وەردەگرت (١٦١٧-١٦٠٣)، وېشىتى وەرگەتنى ئەھىزى ژبۇ دەستەھەلاتا ئۆسمانىيەن بىدەمەكى كورت بىرياردان ھەووھىيەكا لەشكەرى بىشىن دەزى دەھەرەن سەنورىيەن سەھەرەن، و بتايىبەت لەدەھەرەن سەلماسى كول ئەھىزى دەمەن ل ژىر دەستەھەلاتا غازى بەگ كورى شاھقۇلى يى سەھەرەن بۇو، لەورا ئەھەنچاربۇو داخوازا ھارىكارىن ژ شاھ عەبباسى (١٦٢٩-١٥٨٨) بىت، شاھ عەبباسى بىرياردا بلەز دەھەوارا غازى بەگى بىچن، لى ل ئەھىزى دەمەن ھېزىزىن ئۆسمانى ل تەبرىزى

نەخشەپى
ھەۋگىپىن
ئېران و
ئۆسمانىيەن

و نەخجوانى بۇون و ئەقان ھېزان ھېرشنەكى دىۋار بىن دەزى غازى بەگى و دەنچامدا غازى بەگى كەلها خۇھەل یا بناقى (قارانى يارق) بەردا وئەو ل گەل چەند ھزار شەھەرەن خۇھەل بەرەف شاھ عەبباسى ب رېكەقتەن، لى ل ٢٨ ئيلۇنەمان سالىن غازى بەگى ھېرشن دەزى لەشكەرى ئۆسمانى ئازىزوت لەھەرەن سەھەرەن، و پىشىتى ژمارەيەك شەران شىا زىانىن مەزن بگەھىنەت لەشكەرى ئۆسمانى، لەورا شاھ عەبباسى شىا ھېرشنى بىت دەزى ئۆسمانىيەن ل تەبرىزى كول سالا ١٥٨٥ ھاتىبۇو داگىرەن ژلايىن ئەوان قە، و شاھى شىا پىشىتى بەرگىرييەكى سەقك يى ئۆسمانىيەن وان ژ تەبرىزى دەربىخت.

داخوازیا وان رهت کربوو کو دقیان ل گەل وی کوم بین لسەر کاروباریئن قى هەووهیا لهشکەرى، زېھر قى چەندى خوه قەکىشان وبەزاران ژ شەركەرىن كوردى ل گەل ئەوان خوه قەکىشان» و زىدەبارى ئەگەرىن بورى دېت كوشتنا مير شەرفخانى بدلیسى (دیرۆكىنچىس) رول وکارتىكىرن كربت د تۈورەبۇنا مىرىن كورد دا وقەكىشانا ئەوان ژ چەپەرى ئۆسمانيان، بتايىھەت ميرى بدلیسى زىائەددىنى كو دېت وى ۋىيابىت تولقەكىزنا باين خوه بقى رەنگى قەكت.

330

پشتى قان روودانان سىينان پاشا بەرەف قىلىباشان بىرىكەفت بەھەمما شەركىن ل گەل ئەوانلى وچۇونكە دەنگوئەك بەلاف بۇو كو قىلىباش ژبۇو ھىرەش كىن بەھەف ئۆسمانيان وھىزىن سىينان پاشاى بىرىكەفتىنە ترسەكا مەزن دناف ھىزىن ئەھوی دا بەلاف بۇو وھىزىن وى دەست بىرەقى كىن، وھەر تىشتكىن ل گەل ئەوان لېشت خوه ھىلەن، ھەر چەندە ھىچ ھىزەكە قىلىباشان ژى دىيار نەبۇون و لسەر قى چەندى دېرۆكىنچىس نەعيمى دېيىت كو سەھەۋيان ژى ژ لايىن خوه قەھەز كىن كو رەقىينا ھىزىن ئۆسمانى فيلىبازىيەكە لهشکەرى يا ئۆسمانى يە، وئەو چەندى رەپىداي بساناھى باوھر نەدكىن، وېقى رەنگى نىزېپىكى سەد ھزار لهشکەرى ئۆسمانى رەھقىن دتارياتيا شەقى داپېشتنى قى روودانى ب سى روزان سىخورىن قىلىباشان گەھشتن وزانىن كو سەربازگەها ئۆسمانيان بئىك جارى هاتىيە قالا كىن، بۇو ئەوان خويا بۇو كۆزەلەن ئەغانىن پاشاى بى ئەگەر كىن ئاقلانە رەقىيە، دېرۆكىنچىس حەسەن بى زادە ئەقى روودانى دەھلسەنگىن دېيىت دېيىت: «ئەقا چىپووی شەكتەنەك بۇو دېرۆكا ئالى ئۆسمان دا روينەدابۇو» وېشتى قى روودانان شەرمىنانە سىينان پاشا بەھەف دىياربەكىرى رەقى، وھەر ل دىياربەكىرى وھەر كىر ژئەگەرى خەمبارىا وى يازوور.

331

ھەزىيە دىياربەن كول ئەقى دەمىن مير زىائەدەن كورى شەرفخانى دېرۆكىنچىس ميرى ميرەكتىا بدلیسى بۇو دىيارە كۆھەر قى مۇزىلى ساخلىمكىزنا بارودوخىن تەقلەھەقى يىن بدلیسى بۇو ژئەگەرى كوشتنا باين ئەھو، و كىيمكىزنا قەرېتىن كوشتنا شەرفخانى ل دويى خوه ھىلەن، و زېھر قى چەندى دەنگ و باسىن ئەھو دېزىدەرلىن دېرۆكى دەرباز نابن تا سالا 16.0 ل ئەھو سالا ئۆسمانى تووشى شەكتەنە مەزن بۇين.

ل سالا ناقبىرى سىينان پاشاى و بېرىارا سولتان ئەھمەدى ئېكىن ھەووهىك لهشکەرى بەھەف دەھولەتا سەھەۋى ئازۇوت ژېھر قى چەندى شاھ عەباسى بىرياردا سىاسەتا ئەردى سوتى بىتىھ بكارھينان وھەمى چاندىن وچەروانىن دەھەقت لسەر رىكا لهشکەرى ئۆسمانى بىنە سوتەن، ھەرەھەسا بىرىن ئاقىنى ژناف بىرەن وھاولاتىن سەھەۋى بۇ ناق كوبىراتىيا جوگرافيا سەھەۋيان قەگوھاستن، و سىينان پاشا بەھەف قارسىنى (قاراص) و نەخجەوانى بىرىكەفت كول ژىر دەستەھەلاتا گونەخان يى قاجارى بۇو، وھەرچەندە ل دەستەتپىكىن سەرەكەفتىن توماركىلىنى ۋە جارەك دى زقىرى وانى، و لهشکەرى خوه بەلاف كىر ژبۇو بەنەقەدانى و لهشکەرەكىن كىيم مايە ل گەل، لەورا شاھ عەباسى ھىرەش بىر لسەر دەھەرلىن وانى و وان دۈرپىچى كر، دەھەپەن دەھەپەن سىينان پاشا ل ئەززەرەمىت بۇو، دەھەپەن دەھەپەن سىينان كو سىينان پاشا ل وانى نىنە دۈرپىچا خوه راک، روپاشا سىينان پاشا جارەك دن زقىرى بۇو وانى، دەھەپەن دەھەپەن وانى سىينان پاشاى بىرىت و نەشەرىن رەفتار ل گەل مىرىن كوردا كىن، ژېھر قى چەندى مىرىن كورد بىريار دان بەشدار نەبن دەھەر ھەووهىكى ئۆسمانى دا كو سىينان پاشا سەرەكەدەتىيا وى بكت، و دەھەمان دەم دا سىينان پاشاى بىنەجوان رەفتار ل گەل والىن حەلەبى نەسەوح پاشاى كىن كو زاقايىن مير شەھەفى جىزىرى بۇو، و بېسىتى وى ژى وھەرگەت، وئەقە بۇو ئەگەرا تۈرەبۇونا ميرى ناقبىرى، و زئەگەرى رېز وجەن بلند يى مير شەھەفى جىزىرى دناف كوردان دا گەلەك مىرىن دن يىن كوردان ھەلۈبىستىن خوه ژ سىينان پاشاى گەھورىن، و مىرىن كورد دەھەست بقەكىشانى كىن ژ سەربازگەها سىينان پاشاى، ول سەر قى روودانى دېرۆكىنچىس پەچەوى دېيىت: «ئەف روودانە كارىت بۇو و د دېرۆكى دەھولەتا ئۆسمانىدا روينەدابۇو، و ئەگەر قەكىشانى مىرىن كوردان ئەھو بۇو كو سىينان پاشاىي بى شەرم

ل قیرئی هەزى گۆتنى يە بىٽن كو كورد و میرین
كوردان فاكتەرى هەرە سەرەكى بۇون دەھەوھىن ئۆسمانىدا
دەزى سەھەۋيان، تا ئەھىي رادى كو ۋەتكىشانا ئەوان ژ
چەپەرى ئۆسمانى بۇو ئەگەرى شکەستنە كا مەزن ژبۇو
ئۆسمانىان، دەھەمان دەم دا كوردان بىاشى بۇو ئۆسمانىان خوياڭى
كى كا چەوا ئەھەن ئەگەرى سەركەفتا ئەوان بۇون د چالدىرانى
دا ۱۵۱۴، وەسا ئەھەن دشىن بىن ئەگەرى شکەستنە ئەوان ئەگەر
بخارابى كاودان بىنە خواندن ل گەل كوردان يان ئەگەر سەفکاتى

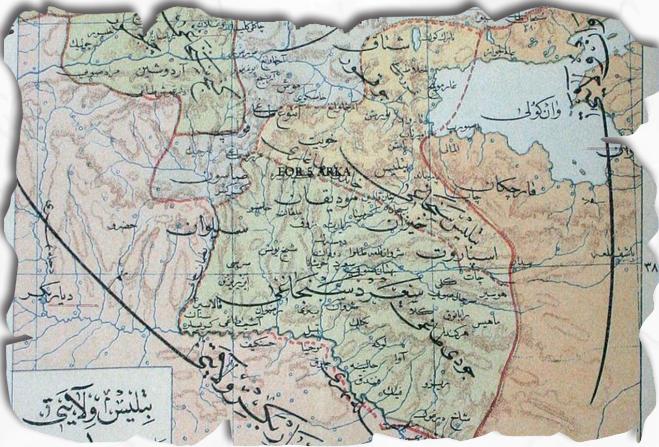
۱۰۲

اھىم دەھەن ئەھەن ئەھەن ئەھەن ۱۰۲

ول سالا ۱۶۰۶ حاكمى سەھەۋى ل گورجستانى
(گونهخان) لهشىھەك ئامادەكىر ژبۇو ھېيشىكىنى لىسەر
وانى عادل جەوازى، لەورا ژمارەك ژ میرىن كورد و ۋۇانا میرى
بىلىسى زياھەدىنى بىريار دان بەرهق گونهخانى بچىن ژ بۇ
لايەنگىريا سەھەۋيان دەزى ئۆسمانىان، وپاشان ئەھەن میرىن كورد
چۈون دەقەرىن نەخجوانى بەھەمما دىتتا شاه عەباسى
وشىيان بىيىن، وددىدارەكى دا شاهى جل وبەرگىن ب بوها دانە
ئەوان میرىن كورد، وپاشان ئەھەن میرىن
كورد ۋەتكىشان بۇو ميرگەھەن خوه
لى دىيارە لايەنگىريا مير زياھەدىنى بۇو
سەھەۋيان بەرەۋام ودرىز نەبوبو، وئەھ
چەندە خويابىت د بەلگەيە كا
ئۆسمانى دا كو سولتان ئەھەمەدى
ئىكىن بۇو مير زياھەدىنى شاندىيە ل
روزا ۲۸ تەباخا سالا ۱۶۰۹، و ل بگۇرەي
بەلگەنامەيى سولتانى جل وبەرگىن ژ
ھەزى و ب بوها بؤ ئەھىي شاندىيە
ل گەل سوپاسنامەيەكى ژبەرگۈ
میرى ناقبىرى ھەۋەزمارەيەكى قىلىاشان
گىرتابون، و دابۇون والىي دىياربەكرى
نەسوح پاشاي زىيەبارى ھندەك
خزمەت وكارىيەن دى كو زياھەدىنى
پېشىكىشى دەولەتا ئۆسمانىان
كربۇون، و بىن گومان ھەولا سولتانى
ھات بەھەمما پېكھاتنى ل گەل میرى
ناقىبىرى ژبۇو بەھىزكىندا پەيوهندىيان ل
گەل ميرگەها سنورى بىلىسى پىشتى
ئەھىي ساريا پەيداپى دېيەندىيەن
ئەوان دا وپتايىبەت پىشتى كوشتنا مير

شەرەفحانى دىروكىنقىس (بابى مير زياھەدىنى)، ھەرەۋەسا
پىشتى ۋەتكىشانا زياھەدىنى ژ سەر بازگەها ئۆسمانىان
ل سالا ۱۶۰۵ ويا ژ ھەميى گۈنگەر پىشتى وھەرتىنا
زياھەدىنى بؤ جل وبەرگان ژ شاهى ل سالا ۱۶۰۶.

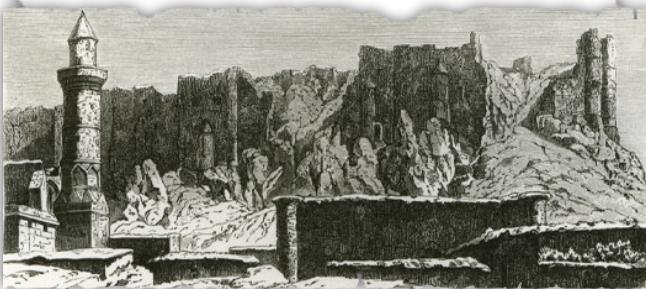
ب ئەوان بىتە كرن وھك سەفکاتىيا سىينان پاشاي ب ئەوان
كرى، و دراستى دا ئەھەن شکەستنە هاتە ھەزمارتى ئىك ژ خرابتىن
شکەستنەن ئۆسمانىان ددىرۈكى دا، و كارقەدانە كا گەلەك خراب
لسەر ئەوان ھەيلە، و دېبەت ئەم خەلەت نەبن ئەگەر بىٽن كو
كارتىكىندا خراب يا قى شکەستنە لسەر ئۆسمانىان كىمتىر
نەبۇو ژ كارتىكىندا خراب يا چالدىرانى لسەر سەھەۋيان.

دهربارهی میره کتیبا بدليسی ل ڦی ده می گه روکتی ئیتالی پیترو دیلا فلا دیار دکت کو میر زیائه ددین ل ئیستانیوولی بیو بمهره ما داخواز کرنا ماف و ده قه رین خوه کو ئوسما نیان دهست ده بیا بیو سه بریکا و هزیر نافز پاشای ولدویف داخوازیا وی نافز پاشا هاته کوشتن ڙلاین ئوسما نیان ڦه، وئه گه رئ جی به جی کرنا داخوازین میری ڻو بیو ئوسما نی ڙ وی چهندی دترسیان زیائه ددین بیت لایه نگری سه فه ویان.

- ٤٦٥ -

سردار او لور اندہ کالن سردار کی خمش در دیدی کی هزار سوز سو بیلدي هر کس عقلی یانشدو کي او زده برهن و زیدي وجنه کردستان چادر لین براغوب کیدن کده نک او بندی واو لکیمه جان بولاط او غلی حسین پاشا اون ایکی یکدن مجاوز عسکر ایله و بتلس حاکمی رضاء الدین خان بر فاق یک اکراد عسکر صندوقن کلور کن فرار ایدن اکرا دبکلر ینه راست کل دبکلر و عسکر صندوقن خبر آکدیلو کندور دخ اختیار فرار ایدن کلر بونار دخ آنلره ملحق او لوب معیت ایله دونوب کن دبکلر جان بولاط زاده اجل مقدری ای شش ایمش و اندہ سرداره تو قف ایتدی سردار ایرسی اردوده قلان عسکری یانه جمع ایتدی و وعده ر است مالتا بوردی و آلبورن آتل درب انجق ارد و کناره چیقه یلدی و دشن جانبه کوز قولا غ او لوب طور دی دشن طرفندن اصلا کاور کیدر بوق کورد بیل او بیله و قتی دخ ایشدی هر کس جرته بوندن صکره نه ظهور اید دیر کن مکروان بکل بکسی قر پاشا وان عسکر ندن یاننده قتلن ایله بر تد بیل ایدر هر کس عله یزان او اواب و ارزاقن ترکیسته با غلر و گیسه احوال لرینه و افق او لاسون دیو آثارین چادر لینه قوید بیل و ایکندي وقتنده

جهن تیبینی یه کو میرین کورد ڙی هله لویستی خوه بله ز دگه هورین و بی گومان ئه قان میران بچاقنی به رزه وندی بیان خوه و میرگه هیین خوه ل کاودان دنیبین، ودبیت جاران ڙیه ئهوان کاودان و گوهورینین هه ستیار ین کول ده قه رین سنوری پهیدابوون کو ئه و دکه تن دناف بهرا نالا ئوسما نی و بزماري سه فه وی دا، لهورا جاران میرین کورد بزووری هه سه نگی دناف بهرا هه ردو هیزان دا دیپاراستن، هه رو هسا وان دفیا کو هیله کا زفینی (خط رجعه) بؤ خوه بھیلن ل گهل هه ردو و هلاتان، ئه گه هات و کاودانه کن نه چاچه ریکری د ئاینده یدا پهیدابوو.

چوونکه نه سووح پاشای وغه رکر لهورا (الله موسته فا پاشا) لجه ڻه وی هاته هه بلزارتن لئی ئه وی ڙی وغه رکر ڙیه ری کو هه وو هه کنی دتی ئوسما نیان بیت، ڙیه ئه قنی چهندی چه په ری ئوسما نی ین روزه هلات بی سه رکر ده ما تا سالا ١٦١٠ و ئه گه رئ ئه قنی چهندی ڙی ئه و بیو کو ئوسما نی مژویلی ڙنافبرنا ئهوان شوره ش و بزا فین بنافی جه لالی هاتبوون بناف کرن دتی دهوله تی، ولده می ئه و بزا فه هاتین ڙنافبرن ڙ لاین موراد پاشا قویوچی فه، ئیکس هر قویوچی هاته راس پاردن ڙ بؤ سه رکیشیکرنا چه په ری روزه هلات، و قویوچی دهه مان سال دا گه هشتہ روزه هلاتی، ول ئه قنی ده می بیار ڙ ئیستانیوولی بیو میرین کورد ل روزه هلاتی هاتبوو کو دفیت کله هه و ئاسنی گه هین خوه نیزه ن بکن، و چه ک و ته قمه نیان کومیکن.

ل سالا ١٦١١ موراد پاشا قویوچی وغه را دویماهی کر و دهه مان سالدا که سه ک دن هه ر بنافی نه سووح پاشا ل جه نیه وی هاته هه بلزارتن، و هک سه رکر دتی پر زه هلات، پاشان ئوسما نی و سه فه وی که فتن ددان و ستابندن دا و گه هشتہ ریک که فتننا بنافی نه سووح پاشا هاتی بنافکرن، و بگوره ریک که فتننا ئوسما نی ده ستبه داری ده قه رین ته بیز و نه خجوان و شیروان بیون به رامبهر ٢٠٠ بارین ئارمیشی و هک با جهی کا سالانه.

لئه ف ریک که فتنه ته مه ن کورت بیو، چوونکه ل سالا ١٦١٥ ئوسما نیان هه وو هه کا دن شاندن دتی سه فه ویان بس هر کیشیا و هزیر م محمد مهد پاشای کو ل سالا ١٦١٦ گه هشتہ ئه رزه رومی، هه رو هسا میرین کورد هیش بیون سه سه لماسی.

و تهقلهقهی پهیدابوو دسههربازگهها ئوسمانى دا ونهچاربوبون بىزقىن بىو وانى، زېبەر ئەقى چەندى قرقاي ھىرىش كە سەر وانى وجارەكە دن زۇرى بۇ تەبرىزى.

زئقا بىورى دياردبىت كو كوردان قەبارەكى گران ھەبىو د ھاوكىشەيا لهشکەرى ياي ئوسمانى دا، و كورد وەك ھىكە تەرازىنى بىوون دپرانياسەركەفتىين ئەوان دا دىزى سەفەويان، وبى كورد ئوسمانى لاواز وشكەستى بىوون وئەقە وانىيە كا گۈزگە كو دىروكى يى سەلماندى و گۈنگەر ئەوه كو نەقىن ئوسمانىان ئەقى چەندى باش بىزان و باش بىر لى بىن.

ھەروهسا دياردبىت كو مير زىائەددىن ميرى بىلەسى بىووتا سالا ١٦١٧، و گومان دەندى دا نىنە كۆ ئوسمانىان ھەلويسىتەكى نەرينى و خراب زۇي و ھەرگەتكە چۈونكە ئەھۋى ھىزىن خوه ژناق ھىزىن ئەوان قەكىشىباپون كۆ دېن سەركىشىيا مەممەد پاشا تەكەلى دا بىوون، دەمير نىنە ئەھەندا ئەگەرى لادان زىائەددىنى بىت ژعەرشى ميرەكتىيا چەندە ئەگەرى باشىدا زىائەددىنى ناقى روودانى ناقى ميرى ناقىرى بىلەسى، چۈونكە پشتى ئەقى روودانى دناف ژىيەرەن دەپ دەن دناف ژىيەرەن دىروكى دا دەرباز نابت، لەورا ئەم وەسە هەزەر دەن كۆ ئەو ژپووسىنى ئەھۋى ھاتىت لادان.

ل سالا ١٦١٧ سەركەدى سەفەوى قرقاي خان ھىرىش بىر سەر وانى، زېبەر قى چەندى والىن وانى مەممەد پاشا تەكەلى ل گەل لهشکەرى ميرىن ميرەكتىن ولایتى وانى وزوانا لهشکەرى ميرەكتىا بىلەسى بىمەرەما شەركىن دىزى ھىزىن سەفەوى دەركەقتىن، و چۈونكە تەكەلى مەرفەكى زقى بىول گەل كوردان ميرىن ئەوان، زېبەر قى چەندى ميرىن كورد بىياردان بەشدارى شەرى نېبن چۈونكە چ مەفاتىدا نىنە، و باشتى دېتن كو بىزقىن ميرەكتىن خوه و بىاشى كەلهيىن خوه ئاسىن بىن، و مير زىائەددىن ئېكەم مير بىوو ژناف لهشکەرى تەكەلى خوه قەكىشىاي پاشان يەحىا بەگى ھەكارى دا دويفللى دەمى تەكەلى زانى كۆ مير زىائەددىن ھاتىيە قەكىشان لەورا ھەمول دا رېكىن ل يەحىا بەگى بىرگەت داكو نەھىتە قەكىشان، و شاندەك فېرىكىر، ولەمەن شاند گەھەشتى ئالۇزى دناف بەرا ھەردوولايان پەيدابوو و دەئەنچام دا زەلامەك تەكەلى ھانە كوشتن، و زېبەر قى چەندى تەكەلى گەلەك تورەبىو و بىياردا يەحىا بەگ لجەم ئەھۋى ئامادەبىت، ولەمەن ناقىرى ئامادەبوبۇ شەرەدەق دناف بەرا ھەردووياندا پەيدا بىوو، و تەكەلى سەقكاتى بىمیرى ھەكارى كر، و دناف بەينەكى دا تەكەلى دەستى خوه دانا ل سەر شىرى ئەھەندا پەيدا بىوو، و تەكەلى دەستى خوه دانا ل سەر ئىنەت ھەيە ميرى بکۈزۈت، لەورا ھىرىش كر سەر تەكەلى و كوشتن، ژلاپىن خوهقە زەلامىن تەكەلى يەحىا بەگ كوشتن

- . Academia.edu/VuralGenç
 ١٦. دەفتەر موهىمەيا زمارە ٧٨، بىريا زمارە ١٤٧.
 17. Orhan kılıç، ١٥٨٥ يىلinda tebriz seferine، s 101
 ١٨. دەفتەر موهىمەيا زمارە ٨٧، بىريا زمارە ١١/١٩٦ : دەفتەر
 موهىمەيا زمارە ٨٧، بىريا زمارە ٣٨٩...
 ١٩. ناسوخ پاشا وەك سەدرى ئەمەزەزمەتىپو ھەلبىزارتىن ژ
 لابى سۈلتۈن ئەحمدى ئىكىنى قەھەر بىريا سۈلتۈن
 ئاقپىرى ھانە كوشتن ل سالا ١٦١٦ بىزقەر بۇ : حسین
 مجيبىنلىرى زەيدەرى، زەيدەرى، بەرلىك، ١٤٩١-١٤٨.
 ٢٠. شاه عباس، مصدر پيشين، ص ١٨-١٧.
 21. Orhan kılıç، ١٥٨٥ يىلinda tebriz seferine، s 102-103
 Orhan kılıç، ١٥٨٥ : شاه عباس، مصدر پيشين، ص ٢.
 ٢٢. شاه عباس، مصدر پيشين، ص ١04-105
 ٢٣. حسین بن مرتضى استراپادى، مصدر پيشين، ص ٢١
 ٢٤. اسکندر بىك ترکمان، مصدر پيشين، ج ٢، ص ٩٢٣.
 ٢٥. حسین بن مرتضى استراپادى، مصدر پيشين، ص ٢١
 ٢٦. اسکندر بىك ترکمان، مصدر پيشين، ج ٢، ص ٩٣.
 ٢٧. حسین بن مرتضى استراپادى، مصدر پيشين، ص ٢١.

- . بىلاقىق الاخبار، (بىولاق : ١٣٤٨) ص ٥٠-٥٤.
 ٩. ابراهيم بجوى، تاريخي بجوى، مىگىعە عامره، (استانبول : ١٢٨٣) هـ، ج ٢، ص ٣٦٣-٣٦٤.
 ١٠. شاه عباس، مصدر پيشين، ج ٣، ص ١٣-١٢.
 .Bey-zade Ahmed paşa A,G,E,S 858
 ١١. بىتىرە: روجە الحسين فى خلاصه اخبار الخافقين
 (تارىخ نعيمى)، (استانبول : ١٢٨١) هـ، ج ٢، ص ٤٢.
 12. Hasan Bey-zade Ahmed paşa A,G,E,S 858.
 13. A,E,S 858 - 859.
 ١٤. اسکندر بىك ترکمان، والى اصفهانى، محمد بن
 يوسف، زيل تارىخ عالم ارى عباسى، تصحیح :
 سەھىپى خوانساري، چاپخانە اسلامىي، (ئەران : ١٣١٧) هـ، ج ٢، ص ٧٢١.
 ١٥. ھەزى گۇتنى يە كۆ مير زىائەددىنى د وان كاودانان
 دا دوو كۈرنىن خوه و ميرى موشۇنى كوشتنىون بى
 كۆ نەم نەگەران بىان نىيان سالا ئەپ رۈبدانە لى
 پەيدابوو، و ئەپ زانىارىدە قەكولىنىكە (M. Dehqan).
 M.Genç
 ١٧. هاتىيە و قان قەكولىمان ئەپ زانىارىدە ز
 ژىيەرەن ئەرمەنى قەگوھاستىيە، بۇ پىتر زانىارىبان
 بنىتىرە WHY WAS SHARAF KHAN KILLED, Istanbul:

■ پەرأۆزىز :

- Orhan kılıç، ١٥٨٥ يىلinda tebriz seferine göre
 tebriz eyaletindetimar düzeni، X111، Turk tarihi
 kongresi، (Ankara:4-8 ekim 1999), turk tarihi
 kurumu 2002، S 2.
- Orhan kılıç، A.E.S 22.
- Orhan kılıç، ١٥٨٥ يىلinda tebriz seferine، s 100
- A.E.S 101
- شاه عباس، مصدر پيشين، ج ٣، ص ٩-١٠.
- Hasan Bey-zade Ahmed paşa، Hasan bey-zade
 Tarihi « metn ve indeks »، (10031045/1595-1635),
 Hazırlayarı : şevki Nezihi Aykut，(Ankara : 2004),
 cilt 3، S 836.
- ل پەرتوكا (Osmanli tarihi) بى ئىسماعىل ھەقى
 ئۇزۇن چارشلى بىخەلتى ھاتىيە كۆ نەسوج پاشا
 زاقپىن مير شەرەفخانى بىلەسى بۇولى بى درووست
 ئەھۋە كۆ زاقپىن مير شەرەف چىزىرى بۇو ميرى
 ميرگەھا بوتان.
- قرە جىلىپى زادە « عبد العزىز افندى », روجە الابرار المبىن